लिचीको पात गुजुमुज्ज पार्ने सुलसुले

समस्याको पहिचान

यो कीरा एकदमै सानो, लगभग १५ मिमि लामो, सेतो रङको हुन्छ, जुन पातहरूको सतह मुनि बस्छ। यो सुलसुलेलाई नाङ्गो आँखाले मुस्किलले देख्न सकिन्छ। निम्फ र वयस्क दुवैले पातहरूको तल्लो सतहबाट रस चुस्छन् । पातहरू गुजुमुज्ज भै खैरो मखमली रङमा बदलिन्छन्। पातमा खाडलहरू बन्छन्, गाँठाहरूको विकास हुन्छन् र अन्तमा पातहरू बटारिएर सुक्छन्।

समस्याको पृष्ठभूमि

यो सुलसुलेको आक्रमण फागुन/चैत महिनामा शुरु हुन्छ र अधिकतम क्षति असार/श्रावण महिनामा हुन्छ। यी सुलसुलेहरुले बढ्दै गरेका साना रूखहरू र वयस्क रूखहरूको पालुवामा असर पुर्‍याइ नयाँ वृद्धि प्रायः प्रभावित पार्छन्। यसको माउ सुलसुले पातको कोपिलै अवस्थामा फुल पार्दछ। ती फूलबाट ३-४ दिनमै लार्भाहरु निस्केर पात खान शुरु गरी पूर्ण पातको विकास हुन अगावै पातलाई नोक्सानी पुर्‍याउँदछन् । पातमा भएको रस चुसिसकेपछि पात बटारिन्छ र कीराले खाएको ठाउँमा खैरो भुवा जस्तो पदार्थको विकास हुन्छ।

चित्र १. सुलसुलेबाट ग्रसित लिचीको पात
(Photo by Scot Nelson (CC BY- SA))

चित्र २. सुलसुले लिचीको पात गुजुमुज्ज बनाएको
(Photo by Scot Nelson (CC BY- SA))

चित्र ३. सुलसुलेले गर्दा लिचीको पातमा गाँठा परेको
स्रोत: https://www.inaturalist.org/observations/119792365

व्यवस्थापन

- सुलसुलेको समस्या बढन नदिन समय समयमा अनुगमन गर्ने ।
- लक्षणहरू देखापरेका संक्रमित पातहरू र हाँगाहरू (विशेषगरी जेठ/असार महिनामा) काँटछाँट गरी जलाउने ।
- स्वस्थ बोटबिरुवाको वृद्धिका लागि र सुलसुलेको प्रकोप कम गर्न उचित दुरी र सुर्यको प्रकाश पर्याप्त पर्ने ठाउँ सुनिश्चित गर्ने ।
- पहिलो मनसुनी वर्षापछि सुलसुले लगायत कीराको संख्या कम गर्न जरा भएको ठाउँ वरिपरि क्यास्टर केक र निम केक लगाउने।
- गाईको मुत्र र निमको झोल मिसाइ लिचीको बोटमा स्प्रे गर्ने।
- मित्रजीवहरू जस्तै *Phytoseiid mites*, anthocorid bugs, ladybird beetles (*Stethorus punctum*), lacewings, assassin bugs, and parasitic wasps प्रयोग गर्ने ।
- नयाँ पालुवा आएपछि हेक्जिथियानोक्स वा फेनपाइरोजी वा प्रोपरजाइट ५७% इसी (किंगमाइट, अमाइट) ३ एमएल प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्ने।

सन्दर्भ सूची

- Srivastava, K., Patel, R. K., Kumar, S., & Singh, S. K. (2021). Management options for litchi fruit & shoot borer, Conopomorpha sinensis: Prospects and challenges. Annals of Plant Protection Sciences, 29(1), 46-50.
- Subedi, R.C. (2012). Litchi mites. pwkb.20147801448, PlantwisePlus Knowledge Bank, doi:10.1079/pwkb.20147801448, CABI International.
- Agriculture and Livestock Diary. (2081). Agriculture Information and Training Center, Hariharbhawan, Lalitpur.
- https://www.horticulture.com.au/globalassets/hort-innovation/resource-assets/ly19001-pest-disease-field-guide.pdf

Scientific name: *Aceria litchii* (Keifer) (Acari: Eriophyidae)

विषादीको प्रयोग गर्दा नाक, मुख, आँखा, कानका साथै पुरै शरीरको छाला छोपिने गरी सुरक्षित पहिरन लगाउनु पर्दछ। विषादीको लेवल राम्रोसँग अध्ययन गरी प्रयोग गर्ने मात्रा, पटक र प्रयोग पछि बाली टिप्ने समय राम्रोसँग ख्याल गर्नु पर्दछ। विषादी चर्को घाम वा हावा लागेको समयमा छर्कन हुँदैन।

तयारकर्ता

श्री कविता सुवेदी, बाली संरक्षण अधिकृत,
कृषि विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर
श्री स्तुती आचार्य, बाली संरक्षण अधिकृत,
प्लाण्ट क्वारेन्टाइन तथा विषादी व्यवस्थापन केन्द्र, हरिहरभवन

सम्पादक

डा. हिराकाजी मानन्धर
एनपिडिए, काठमाण्डौ
डा. रेशमबहादुर थापा
कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन

प्रकाशक

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
कृषि विभाग
हरिहरभवन, ललितपुर
फोन: +९७७-१-५४२१३२३/५४२१६४८
Email: doa.agri2014@gmail.com, ppd.doa2020@gmail.com
Website : www.doanepal.gov.np